

Arbetarskyddet i Finland

■
*Hälsa
och trygghet
för alla.*

Social- och hälsovårdsministeriets broschyrer 2006: I 6swe

Arbetarskyddet i Finland

■ SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Helsingfors, Finland 2007

ISSN 1236-2123

ISBN 978-952-00-2346-1 (inh.)

ISBN 978-952-00-2347-8 (PDF)

Översättning social- och hälsovårdsministeriet

Layout och tryckning Universitetstryckeriet, Helsingfors 2007

Innehåll

1	Arbetarskyddets innehåll och betydelse	4
	Arbetsfördelningen och samarbetet mellan ministerierna	5
2	Lagstiftningen styr arbetarskyddet.....	6
	Tillsynslagstiftningen.....	7
	Tillsynen av arbetsplatserna	8
	Marknadstillsyn	9
	Speciallagstiftning	9
3	Arbetarskyddssamarbetet	10
4	Arbetarskyddsförvaltningen	11
	Utvecklingsverksamheten, nätverkssamarbetet och programmen.....	11
5	Arbetarskyddsdistrikten styr och övervakar.....	13
6	Arbetarskyddsorganen.....	14
7	Företagshälsovården	16
8	Tyky-verksamheten	17
9	Internationellt samarbete	17
10	Statistikuppgifter	18
11	Arbetarskyddsärendena inom SHM:s förvaltningsområde	23

1 Arbetarskyddets innehåll och betydelse

Ett meningsfullt arbete där människans fysiska och psykiska hälsa har säkerställts är centralt för livskvaliteten och välbefinnandet. Goda förhållanden i arbetet förbättrar också produktiviteten och utgör en viktig konkurrensfaktor.

I Finland täcker arbetarskyddet inte bara hälsan och säkerheten i arbetet utan också villkoren för anställningsförhållandet, det psykiska välbefinnandet, ledningen av arbetet samt organisationens funktionsduglighet och produktivitet.

Huvudansvaret för att utveckla förhållandena i arbetet ligger på arbetsplatserna. Enligt lagen är arbetsgivaren ansvarig för säkerheten och hälsan i arbetet. Arbetsgivaren svarar också för arbetarskyddsverksamheten och de kostnader som uppstår när arbetsmiljön förbättras. Också arbetstagarna skall för sin del sörja för sin egen och andra arbetstagares säkerhet. Arbetarskyddsförvaltningen, företagshälsovården och de övriga sakkunnigtjänsterna stöder verksamheten på arbetsplatserna.

Arbetarskyddsmyndigheterna riktar sin verksamhet på sådana frågor som är centrala med tanke på välbefinnandet i arbetet. Arbetarskyddsförvaltningen fungerar i nära samarbete med arbetsmarknadsparterna för att förbättra arbetstagarnas säkerhet, välbefinnande och hälsa samt produktions- och serviceverksamhetens resultat.

Tyngdpunktsområdena för arbetarskyddsstrategin inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är:

- att upprätthålla och främja arbets- och funktionsförmågan
- att förebygga arbetsolycksfall och yrkessjukdomar
- att förebygga sjukdomar i stöd- och rörelseorganen
- psykiskt välbefinnande i arbetet
- förutsättningarna att orka arbeta
- behärskande av arbetet

Det målmedvetna arbetarskyddsarbetet har kraftigt minskat antalet arbetsolycksfall och yrkessjukdomar under de senaste 20 åren. I detta avseende representerar Finland världstoppen och en god europeisk genomsnittsnivå. Trots det statistikförs årligen ca 120 000 fall av yrkessjukdomar och arbetsolycksfall. Mentala problem och sjukdomar i stöd- och rörelseorganen är centrala orsaker till invalidpension.

Målet för Europeiska unionens arbetarskyddsstrategi är att förebygga riskfaktorer i arbetet, att sammankoppla olika politiska medel såsom t.ex. lagstiftning, social dialog, åtgärder som främjar arbetarskyddet, goda praktiska exempel och ekonomiska incitament, samt att skapa samarbete mellan de olika parterna för att främja välbefinnandet i arbetet.

Arbetsfördelningen och samarbetet mellan ministerierna

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för tillsynen och utvecklandet av arbetarskyddet samt för utarbetandet av lagstiftning. Ministeriet har ett nära samarbete med bl.a. arbetsministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet samt olika yrkesmyndigheter i frågor som gäller arbetarskyddet.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder den lagstiftning som gäller säkerheten och hälsan i arbetet samt behandlar även ärenden som gäller arbetsolycksfallsförsäkringen och företagshälsovården.

Arbetsministeriet bereder lagstiftning inom arbetsrättens område och sköter frågor som gäller sysselsättning, arbetslöshetsersättningar och arbetstagarnas lönegaranti. Också medlingen av arbetstvister ankommer på arbetsministeriet.

2 Lagstiftningen styr arbetarskyddet

Största delen av Finlands nya arbetarskyddslagstiftning bereds i Europeiska unionens institutioner på Europeiska kommissionens initiativ. De finländska sakkunniga deltar aktivt i beredningen av Europeiska unionens arbetarskyddslagstiftning. Finlands målsättning är att utarbeta en modern, effektiv gemenskapslagstiftning som grundar sig på fakta och bevis.

Enligt Finlands grundlag skall den offentliga makten skydda arbetskraften. Enligt arbetarskyddslagen skall arbetsgivaren sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa. I arbetarskyddslagen ingår också bestämmelser om arbetstagarnas skyldigheter och arbetsgivarens och arbetstagarnas samarbete för att främja säkerheten i arbetet. Arbetarskyddslagen tillämpas på allt lönearbete och även på all annan verksamhet som kan jämföras med lönearbete.

Lagen om företagshälsovård tillämpas på arbete där arbetsgivaren skall iakttä arbetarskyddslagen. Det är arbetsgivarens skyldighet att ordna och finansiera den verksamhet som företagshälsovården och experter från olika områden genomför för att förebygga de risker och olägenheter som beror på arbetet och förhållandena i arbetet.

Arbetsavtalslagen innefattar bestämmelser om arbetsgivarens och arbetstagarens rättigheter och skyldigheter i ett anställningsförhållande. Bestämmelserna gäller t.ex. diskrimineringsförbud, familjeledigheter, permittering och uppsägning eller hävande av ett arbetsavtal. I arbetsavtalslagen bestäms också om kollektivavtalens allmänt bindande verkan.

Också lagen om likabehandling och lagen om integritetsskydd i arbetslivet är allmänna lagar som gäller anställningsförhållanden. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar att dessa lagar iakttas. Däremot omfattas lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män inte av arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn.

Arbetstidslagstiftningen utgör en egen helhet som innefattar den allmänna arbetstidslagen och arbetstidslagarna för de olika näringsgrenarna. Till denna grupp av lagar hör också semesterlagen, lagen om studieledighet och lagen om altemneringsledighet. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar också iakttagandet av dessa lagar.

Lagen om olycksfallsförsäkring innefattar bestämmelser om arbetstagarens rätt att få ersättning för arbetsolycksfall. Arbetsgivaren är skyldig

Kollektivavtalens allmänt bindande verkan – vad betyder det?

Ett kollektivavtal är ett avtal som en eller flera arbetsgivare eller arbetsgivarföreningar sluter med en eller flera registrerade arbetstagarföreningar. Kollektivavtalen innefattar bestämmelser om villkoren för anställningsförhållanden och om förhållandena i arbetet. Ett kollektivavtal förpliktar de parter som har ingått avtalet eller förenat sig med avtalet.

Detta kallas för normalt bindande verkan. Om kollektivavtalet är ett riksomfattande kollektivavtal som kan anses representativt för branschen, är det ett allmänt bindande kollektivavtal. Kollektivavtalets allmänt bindande verkan utvidgar kollektivavtalets minimivillkor till att gälla även sådana arbetstagare som är anställda hos arbetsgivare som inte är organiserade. En icke-organiserad arbetsgivare skall följa bestämmelserna i det allmänt bindande kollektivavtalet. En särskild nämnd fastställer genom sitt beslut vilka kollektivavtal som är allmänt bindande.

att ta en olycksfallsförsäkring hos ett försäkringsbolag. Arbetskyddsmyndigheterna övervakar att arbetsgivaren uppfyller sin försäkringsplikt. Det finns motsvarande bestämmelser om att ersätta yrkessjukdomar.

Arbetets säkerhet beror också till en stor del på vilka egenskaper de maskiner och den personliga skyddsutrustningen samt övriga tekniska anordningar och kemikalier har som används i arbetet. Lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav bestämmer vilka krav som gäller tillverkarna av sådana anordningar. Lagen ställer skyldigheter på tillverkaren eller tillverkarens representant. Med stöd av lagen har det utfärdats författningar bl.a. om maskiner, personlig skyddsutrustning och traktorer. På motsvarande sätt innefattar kemikalielagen bestämmelser som ställer skyldigheter på kemikaliertillverkarna. Arbetskyddsmyndigheterna övervakar att dessa lagar iakttas.

I strafflagen ingår ett särskilt kapitel om arbetsbrott. I lagen stadgas om straff för arbetskyddsbrott, arbetstidsbrott, diskriminering i arbetet, ock-erliknande diskriminering i arbetslivet, kränkning av arbetstagarrepresentants rättigheter, kränkning av arbetstagares organisationsfrihet, arbetsförmedlingsbrott och anlitan- de av utländsk arbetskraft som saknar tillstånd. Straff kan dömas ut för arbetsgivaren, arbetsgivarens representant eller en juridisk person. Beroende på brottet döms straffet ut antingen som böter eller fängelse. Det strängaste straffet är högst två års fängelse.

Tillsynslagstiftningen

I lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskyddssamarbete på arbetsplatsen bestäms om arbetskyddsmyndigheternas rättigheter och skyldigheter. Samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna i arbetskyddsärenden anordnas såsom lagen bestämmer om arbetsplatsen inte är skyldig att följa ett samarbetsavtal som arbetsmarknadspar- terna i fråga har ingått.

Arbetskyddstillsynen består av två helheter. Arbetsplatstillsynen säkerställer att arbetsgivarna iakttar den lagstiftning som de enligt be- stämmelserna skall följa. Marknadstillsynen innebär att man övervakar att produkterna på marknaden överensstämmer med kraven.

Tillsynen av arbetsplatserna

Arbetarskyddsdistrikten övervakar att arbetarskyddslagstiftningen iakttas. En arbetarskyddsinspektör har rätt att få tillträde till arbetsplatsen och inspektera den. Han eller hon har också rätt att av arbetsgivaren få de nödvändiga uppgifter och rapporter som behövs för tillsynen. Man anmäler på förhand om arbetsplatsinspektionerna, om en överraskningsinspektion inte behövs för tillsynsändamål. Över varje inspektion görs en inspektionsberättelse.

I sin inspektionsberättelse ger arbetarskyddsinspektören anvisningar hur man skall förfara för att korrigera mindre brister. Vid större brister ger inspektören en uppmaning och följer också upp att uppmaningen iakttas. Vid behov kan arbetarskyddsmyndigheten, dvs. arbetarskyddsbyrån, fatta ett förpliktande beslut och förena det med en vitessanktion. Om det gäller en livsfarlig situation kan inspektören förbjuda att arbetet fortgår eller bestämma att den arbetsutrustning som medför fara inte får användas.

Man söker ändring i arbetarskyddsmyndigheters beslut genom att överklaga hos förvaltningsdomstolen. Om en arbetarskyddsinspektion inte har genomförts så som lagen bestämmer, kan man lämna en skriftlig anmärkning till arbetarskyddsbyrån.

Om en arbetarskyddsmyndighet misstänker att ett arbetsbrott som är straffbart enligt strafflagen har begåtts på en arbetsplats som står under myndighetens tillsyn, gör arbetarskyddsmyndigheten en anmälan om detta till polisen. Allmänna åklagaren sköter åtalsprövningen. Arbetarskyddsmyndigheten skall höras som en sakkunnig under förundersökningen, åtalsprövningen och ännu vid domstolens muntliga behandling.

De berörda arbetsmarknadsorganisationerna övervakar att kollektivavtalen iakttas. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar att oorganiserade arbetsgivare följer de kollektivavtal som är allmänt bindande. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar iakttagandet av allmänt bindande kollektivavtal i samarbete med de arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som har ingått kollektivavtalen i fråga.

Marknadstillsyn

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning fattar de beslut som gäller marknadstillsynen. Besluten gäller i allmänhet att förhindra eller begränsa att farliga produkter släpps ut på marknaden. I allmänhet skall man också informera Europeiska kommissionen och de övriga EU-medlemsstaterna om beslut som begränsar att produkter släpps ut på marknaden. De utredningar som behövs för att motivera sådana beslut görs i allmänhet på arbetarskyddsbyråerna, och i samband med arbetsplatstillsynen får man behövlig information för utredningarna. Ändring i ministeriets beslut kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Speciallagstiftning

Lagstiftningen och myndighetsverksamheten i anslutning till den tekniska säkerheten är nära anknutna till arbetarskyddet. Arbetarskyddslagen är en allmän lag som kompletteras genom speciallagar. Det finns speciallagstiftning om t.ex. elsäkerhet, strålsäkerhet, tryckkärl, hissar och kemikalier. Behöriga specialmyndigheter övervakar att dessa författningar iakttas.

3 Arbetarskyddssamarbetet

Arbetarskyddssamarbetet på arbetsplatsen grundar sig oftast på samarbetsavtal mellan arbetsmarknadsorganisationerna. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet innehåller ändå bestämmelser för sådana fall där inga avtal har ingåtts. Lagen bestämmer också vilka ärenden man inte kan överenskomma om på annat sätt än vad som bestäms i lagen. Man kan inte genom avtal:

- begränsa arbetarskyddsfullmäktiges rätt att få information eller avbryta farligt arbete
- begränsa arbetarskyddsfullmäktiges skydd mot uppsägning.

Arbetarskyddsfullmäktigen representerar arbetstagarna i arbetarskyddssamarbetet.

Lagen förutsätter att arbetstagarna bland sig utser en arbetarskyddsfullmäktig på varje arbetsplats där regelbundet minst tio arbetstagare arbetar. Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få utbildning för sin uppgift, och han eller hon skall befrias från sina andra uppgifter för att ta hand om sin uppgift som arbetarskyddsfullmäktig. Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att av arbetsgivaren få all information som är nödvändig för skötseln av arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter. En arbetarskyddsfullmäktig kan också avbryta farligt arbete som genomförs av de arbetstagare som han eller hon representerar. Arbetarskyddschefen representerar arbetsgivaren i arbetarskyddssamarbetet om arbetsgivaren inte själv sköter denna uppgift.

Arbetarskyddssamarbetet omfattar alla ärenden som påverkar arbetstagares säkerhet och hälsa och som beror på arbetet. Om ärendet bara gäller en arbetstagar, skall det behandlas mellan arbetstagar och hans eller hennes chef, men arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att delta i behandlingen. Mer omfattande frågor behandlas i arbetarskyddskommissionen, där arbetarskyddsfullmäktige och andra representanter utsedda av arbetstagarna samt de representanter som arbetsgivaren har utsett är medlemmar.

I lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen bestäms endast om sådant samarbete på arbetsplatsen som gäller arbetarskyddet. Det finns särskilda lagar om deltagandesystem för personalen, t.ex. lagen om samarbete inom företag.

4 Arbetarskyddsförvaltningen

I lagen om arbetarskyddsförvaltningen bestäms om arbetarskyddsförvaltningen och dess uppgifter. Arbetarskyddsförvaltningen består av social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning samt av arbetarskyddets distriktsförvaltning. Ministeriet leder arbetarskyddsförvaltningens verksamhet, utvecklar arbetarskyddet och bereder lagstiftning. Arbetarskyddsdistrikten övervakar att lagar och bestämmelser iakttas. Arbetarskyddsdistrikten ger också råd och anvisningar. Arbetarskyddsförvaltningen är oberoende då den utför sin tillsynsuppgift. I statens budget anvisas varje år de behövliga medlen för arbetarskyddsmyndigheternas verksamhet.

Arbetarskyddsförvaltningen sörjer för den regionala styrningen och tillsynen av arbetarskyddet under ledning av social- och hälsovårdsministeriet. Arbetarskyddets distriktsmyndigheter dvs. arbetarskyddsbyråerna lyder under ministeriets ledning. Det finns sammanlagt åtta arbetarskyddsdistrikt. Man överenskommer om arbetarskyddsdistriktens årliga resultatmål i resultatförhandlingarna mellan ministeriet och distrikten.

Arbetarskyddsbyråerna svarar för utvecklingen och tillsynen av förhållandena i arbetet i sina respektive distrikt. Chefen för arbetarskyddsdistriktet sörjer för att uppgifterna sköts enligt de överenskomna resultatmålen.

Sammanlagt ca 550 tjänstemän är anställda vid arbetarskyddsförvaltningen. På social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning finns ca 90 tjänster och inom distriktsförvaltningen ca 460 tjänster. Arbetarskyddsdistrikten har ca 240 000 arbetsplatser under sin tillsyn. Årligen genomför inspektörerna ca 23 000 inspektioner.

Utvecklingsverksamheten, nätverkssamarbetet och programmen

Förhållandena och välbefinnandet i arbetet utvecklas i första hand på arbetsplatserna. Detta stöds av forskning, utbildning, information och t.ex. försäkringsbolagens säkerhetsarbete. Det finns alltså många parter som arbetar på både riksomfattande och lokal nivå för arbetarskyddets gemensamma målsättningar. Samarbete för att utveckla förhållandena

i arbetet genomförs i Finland både genom bestående organisationer och förfaranden samt i samband med olika program och projekt. Social- och hälsovårdsministeriet spelar en viktig roll när samarbetsnätverket upprätthålls och utvecklas. Samarbetet med Arbetshälsoinstitutet är centralt.

Arbetskyddsförvaltningen har ett nära samarbete med arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer. Arbetskyddsdelegationen, som fungerar på trepartsbasis, behandlar arbetskyddets principfrågor i samband med social- och hälsovårdsministeriet. På motsvarande sätt finns i varje arbetskyddsdistrikt en arbetskyddsnämnd sammansatt på trepartsbasis. Därutöver finns det otaliga både permanenta och tillfälliga beredningsorgan som baserar sig på trepartssamarbete.

I Finland har man genomfört och genomför även för tillfället riksomfattande program där ministerier, arbetsmarknadsparter och andra parter medverkar i nära samarbete.

Tykes-programmet, som arbetsministeriet leder, bidrar till forskningsstödd utveckling och främjar en kvalitativt hållbar produktivitets-tillväxt på de finska arbetsplatserna. Veto-programmet, som social- och hälsovårdsministeriet leder, främjar arbetslivets dragningskraft genom olika åtgärder. Till programmets mål hör bl.a. att förlänga tiden i arbetslivet och att minska sjukfrånvaron och arbetsolycksfallen.

Europeiska arbetsmiljöbyrå i Bilbao i Spanien har en betydande roll som bearbetare och spridare av information om arbetskyddet. Social- och hälsovårdsministeriet fungerar som den nationella kontaktpunkten i Finland som sköter uppgifter i anslutning till arbetsmiljöbyråns verksamhet.

De finländska arbetsgivarna och arbetstagarna är väl organiserade. Centralförbundet Finlands Näringsliv EK representerar privatföretagarna. Arbetstagarna representeras av Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen STTK och Akava, centralorganisationen för högtbildade. Arbetstagarnas organiseringsgrad uppgår till 80 %.

Trepartssamarbetet

Den internationella arbetsorganisationens (ILO) trepartsprincip utgör den centrala verksamhetsprincipen för Finlands arbetskyddsförvaltning. Trepartsprincipen innebär att, vid sidan av regeringen, även arbetsgivarnas och arbetstagarnas representanter deltar i att utforma, godkänna och genomföra de åtgärder som ansluter sig till arbetskyddet. På det sättet kan man vidta effektiva åtgärder som baserar sig på relevanta fakta om arbetslivet.

5 Arbetarskyddsdistrikten styr och övervakar

Arbetarskyddsdistrikten övervakar att arbetarskyddslagstiftningen iaktas på arbetsplatserna. Till distriktens uppgifter hör också att informera samt ge råd och goda exempel som hänför sig till arbetarskyddet. Målet för myndighetstillsynen och myndighetsstyrningen är att man på arbetsplatserna i allt högre grad själv bedömer sina förhållanden i arbetet och vid behov vidtar åtgärder för att förbättra dem.

Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar efterlevnaden av över hundra författningar. De mest centrala av dessa är arbetarskyddslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den, arbetstidslagen, semesterlagen, arbetsavtalslagen, lagen om företagshälsövård, samt lagen om skydd för unga arbetstagare. Ytterligare undersöker arbetarskyddsdistrikten alla allvarliga arbetsolyckfall och yrkessjukdomar. Både arbetsgivarna och arbetstagarna kan be om råd hos ett arbetarskyddsdistrikt eller begära en arbetsplatsinspektion.

Arbetarskyddsinspektörerna har rätt att besöka varje arbetsplats och andra tillsynsplatser samt att få tillgång till de handlingar som behövs för tillsynsändamål. Vid behov kan arbetarskyddsdistriktet ålägga arbetsgivaren att rätta till de brister i arbetssäkerheten som förekommer på arbetsplatsen. Arbetarskyddsinspektörerna har tystnadsplikt om de uppgifter som gäller affärshemligheter, arbetstagares hälsotillstånd och inspektionsbegäran som kommit från arbetsplatsen.

Tillsynen över arbetarskyddet riktas på grund av myndigheters egna observationer och andra informationskällor på de verksamhetsområden där det finns mest problem. Arbetsplatsen kan be att en av arbetarskyddsdistriktets inspektörer gör ett inspektionsbesök på arbetsplatsen. Inspektörerna ger också information per telefon. De som ringer frågar oftast om att ingå ett arbetsavtal, lönebetalning, uppsägning, arbetstider och övertidsarbete, integritetsskydd i arbetslivet, semestrar eller kollektivavtal.

Den nationella arbetarskyddsutställningen finns i Tammerfors. Också Sydöstra Finlands arbetarskyddsdistrikt i Villmanstrand och Norra Finlands arbetarskyddsdistrikt i Uleåborg har utställningsverksamhet. Arbetarskyddet presenteras på mässor och olika evenemang.

6 Arbetarskyddsorganen

De viktigaste arbetarskyddsaktörerna finns på arbetsplatserna. Detta gäller både frivilligt utvecklande av förhållandena i arbetet och det arbetarskydd som baserar sig på lagstiftningen. Arbetsplatsens linjeorganisation står i nyckelposition. Arbetsgivarens och arbetstagarnas samarbete utgör en central dimension för arbetarskyddet. Arbetarskyddet på arbetsplatserna ger de bästa resultaten när arbetsgivaren och arbetstagarna samarbetar för att utveckla det vidare.

Utöver arbetarskyddsförvaltningen bidrar även andra myndigheter med sin sakkunskap till arbetarskyddet och de åtgärder som behöver vidtas för att främja arbetarskyddet. Sådana myndigheter på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde är Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV) och Strålsäkerhetscentralen (STUK) samt på andra förvaltningsområden Säkerhetsteknikcentralen (TU-KES), Konsumentverket och Fordonsförvaltningscentralen (AKE).

Arbetshälsoinstitutet (TTL)

Arbetshälsoinstitutet är en mångvetenskaplig forsknings- och sakkunniginställning inom området för arbetshälsa och arbetarskydd samt arbetstagarnas välbefinnande. Arbetshälsoinstitutet söker lösningar för sina kunders och arbetslivets behov genom att utnyttja forskning, utbildning, sakkunnigtjänster och informationsförmedling. Målet är att alla kan arbeta sunt och säkert under hela sin arbetskarriär. Arbetshälsoinstitutet är verksamt på olika orter i Finland, huvudkontoret ligger i Helsingfors. Arbetshälsoinstitutet har över 800 anställda.

Arbetarskyddsfonden

Arbetarskyddsfonden finansierar sådan forsknings-, utvecklings- och informationsverksamhet som förbättrar förhållanden i arbetet och främjar arbetsgemenskapers säkerhet och produktivitet.

Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund

Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund är centralorganet för det lagstadgade olycksfallsförsäkringssystemet. Förbundets huvuduppgift är att koordinera verkställandet av den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. I Finland skall de försäkringsbolag som erbjuder lagstadgade olycksfallsförsäkringar vara medlemmar i förbundet. På grund av det lagstadgade olycksfallsförsäkringssystemet för förbundet statistik över antalet, orsaker och följder av de arbetsolycksfall och yrkessjukdomar som man har betalt ersättning för.

Arbetskyddscentralen

Arbetskyddscentralen är de centrala arbetsmarknadsorganisationernas aktör. På basis av relevant kunskap ger den utbildning och information, utger publikationer samt erbjuder utvecklingstjänster för arbetsgemenskaper och strävar på det sättet efter att förhållandena, hälsan och säkerheten i arbetet förbättras och arbetets resultat blir bättre.

VTT

VTT är en oberoende sakkunnigorganisation som utvecklar ny teknologi och erbjuder forsknings-, utvecklings-, testnings- och informationstjänster. Man fäster allt mer uppmärksamhet vid säkerheten och säkra användningssätt för att kunna igenkänna och minska olycksfallsriskerna och säkerställa en fortgående och oavbruten verksamhet.

Finlands Standardiseringsförbund SFS

Finlands Standardiseringsförbund SFS är centralorganisationen för standardisering i Finland. Staten och många av näringslivets organisationer är medlemmar i förbundet. Avsikten med standarderna är att ge nytta för hela samhället t.ex. genom att beakta säkerheten och miljösynpunkterna.

7 Företagshälsovården

Målet för företagshälsovården är att främja hälsan och säkerheten i arbetet och arbetsmiljön samt att upprätthålla arbetstagarens arbetsförmåga. Arbetsgivaren skall anordna och bekosta en förebyggande hälsovård för sina arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet, länsstyrelserna och arbetarskyddsmyndigheterna övervakar verkställandet av lagstiftningen om företagshälsovård. I ersättning betalar Folkpensionsanstalten 60 procent av kostnaderna för den företagshälsovård som arbetsgivaren enligt lagen är skyldig att anordna.

Företagshälsovården gör arbetsplatsutredningar och bedömer riskerna på basis av utredningarna, samt följer upp arbetstagarnas hälsotillstånd. Företagshälsovårdsläkare och företagshälsovårdare följer bl.a. med hälsokontroller hur arbetstagarna klarar av sina arbeten. På arbetsplatser deltar företagshälsovården även i verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan.

Utöver den lagstadgade företagshälsovården kan arbetsgivaren anordna även sjukvårds- och andra hälsovårdstjänster. Folkpensionsanstalten ersätter arbetsgivaren för 50 procent av kostnaderna.

Arbetsgivaren kan skaffa företagshälsovårdsservicen hos en hälsocentral, anordna servicen själv eller skaffa servicen hos en privat producent av hälsovårdsservice (läkarstationer). Uppgifterna från år 2004 anger att 64 % av företag och 37 % av arbetstagarna utnyttjade hälsocentralers företagshälsovårdstjänster. Läkarstationers tjänster utnyttjades av 32 % av företagen och 39 % av arbetstagarna. Företagshälsovårdstjänsterna omfattade år 2004 sammanlagt 79 % av den sysselsatta arbetskraften.

Företagshälsovården utvecklas på trepartsbasis som en del av den allmänna social- och hälsopolitiken. Företagshälsovårdens strategiska riktlinjer är följande:

- att upprätthålla hälsan och arbetsförmågan
- att förbättra arbetslivets kvalitet samt
- att säkerställa täckande företagshälsovårdstjänster av hög kvalitet

Dessa riktlinjer stöder välbefinnandet i arbetet, hjälper människor att orka arbeta och främjar jämställdheten mellan män och kvinnor.

8 Tyky-verksamheten

Verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan, dvs. tyky-verksamheten, är en viktig verksamhetsform som främjar välbefinnandet i arbetet. Till tyky-verksamhetens delområden på arbetsplatserna hör att främja individens hälsa, arbetsförmåga och yrkesskicklighet, att utveckla arbetet och arbetsmiljön samt att förbättra arbetsgemenskapens och arbetsorganisationens funktionsduglighet. Målet är att kunna förena människans resurser och de krav som arbetet ställer så att de står i balans. I tyky-verksamheten behövs chefens, arbetstagarens och arbetsgemenskapens goda samarbete. Företagshälsovården och arbetarskyddsorganisationen stöder upprätthållandet och utvecklandet av arbetsförmågan.

9 Internationellt samarbete

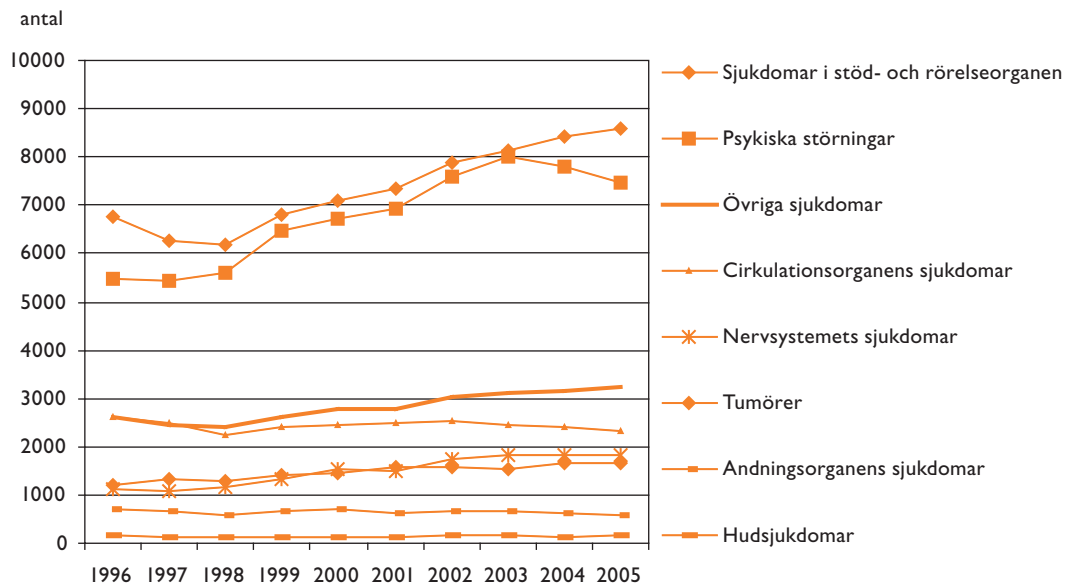
Den internationella arbetsorganisationen ILO har kraftigt påverkat arbetarskyddets utveckling i Finland. Finland är bland de stater som har ratificerat det största antalet ILO-konventioner. Finland har också stött ILO:s verksamhet för anständiga förhållanden i arbetet i hela världen.

Det nordiska arbetarskyddssamarbetet är livligt och mångsidigt. De nordiska länderna ingick ett ömsesidigt arbetsmiljöavtal år 1989. Till följd av den europeiska integrationen har samarbetets innehåll förändrats under det senaste decenniet. Samarbetet under Nordiska ministerrådet styrs av ett samarbetsprogram för arbetsmarknads- och arbetsmiljöområdet, där arbetsmiljön utgör ett av programmets tre delområden inom arbetslivspolitik. Programmet betonar växelverkan med EU och övriga internationella fora. Ministerrådet har bestående organ som anordnar samarbetet.

Utöver multilateralt samarbete medverkar de finländska myndigheterna även i bilateralt samarbete med arbetarskyddsmyndigheterna från många länder. I allmänhet gäller det att utbyta erfarenheter och uppgifter eller att genomföra ett gemensamt utvecklingsprojekt.

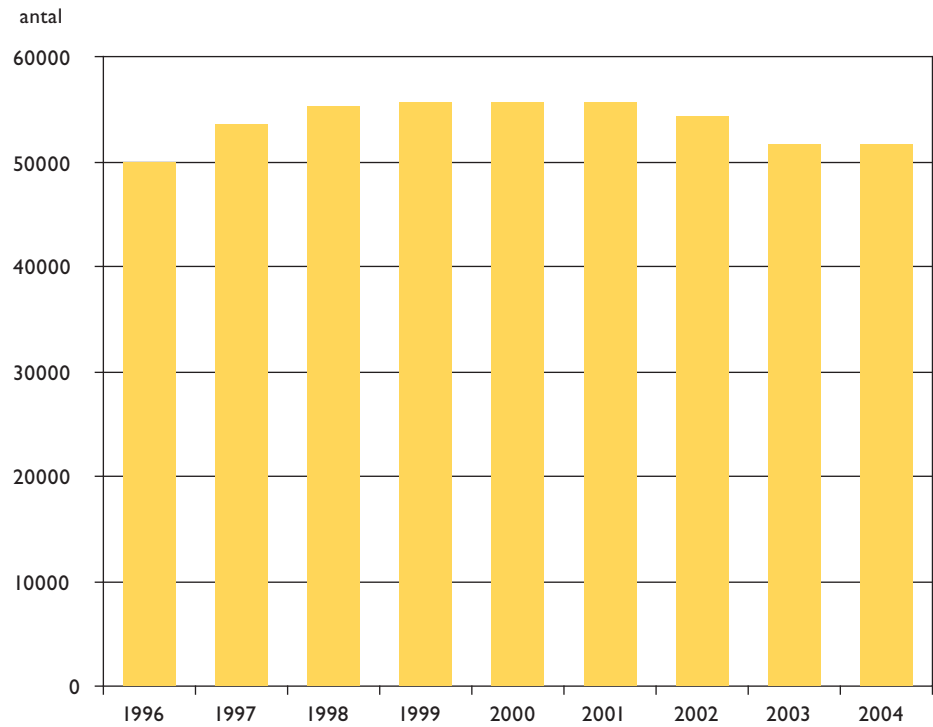
10 Statistikuppgifter

Figur 1. Antal personer som gått i invalidpension enligt sjukdom 1996–2005.

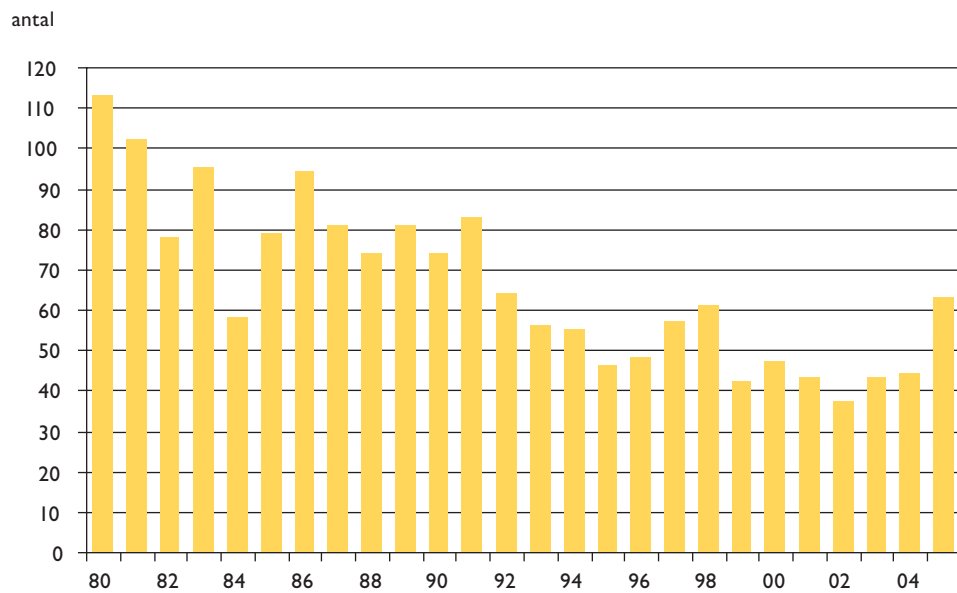
Källa: Finlands arbetspensionärer 1996–2005, Pensionsskyddscentralen, Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret

Figur 2. Arbetsplatsolycksfall som har lett till fler än tre dagars arbetsoförmåga 1996–2004.

Källa: Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund

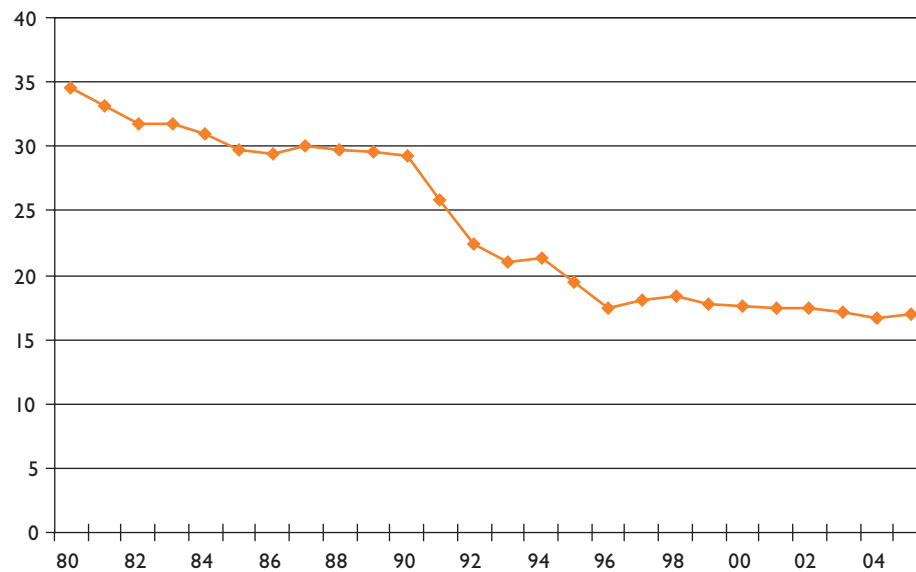
Figur 3. Arbetsplatsolycksfall som har lett till arbetstagarens död 1980–2005.

Källa: Statistikcentralen, preliminär uppgift; år 2005, Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund

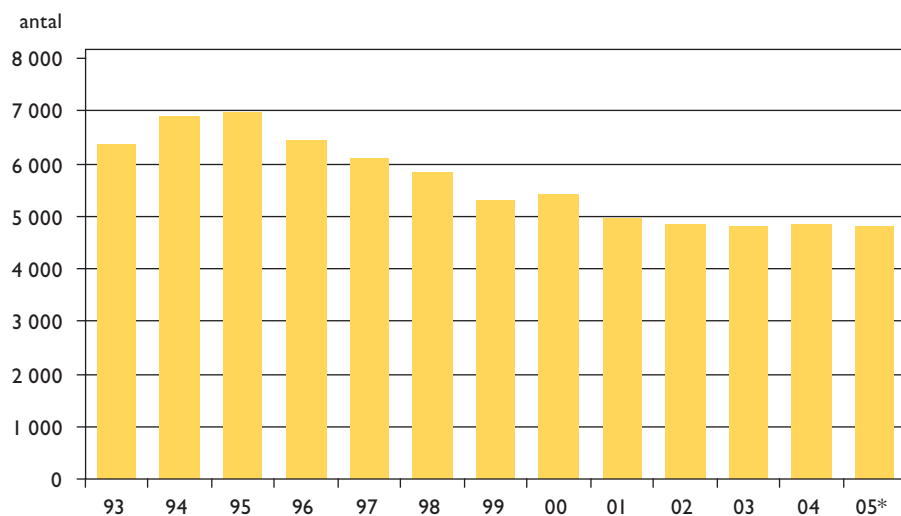
Figur 4. Löntagarnas arbetsolycksfallsfrekvens 1980–2005.

Arbetsolycksfall per miljon arbetstimmar

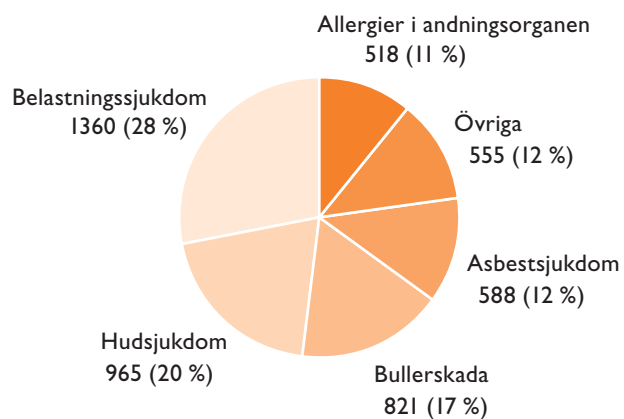
Källa: Statistikcentralen, uppskattning: år 2005

Figur 5. Löntagarnas yrkessjukdomar 1993–2005.

Källa: Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund 2006, Arbetsolycksfall och yrkessjukdomar 1993–2006. *Preliminär uppgift för 2005

Figur 6. Antal yrkessjukdomar enligt sjukdomsgrupp 2002.

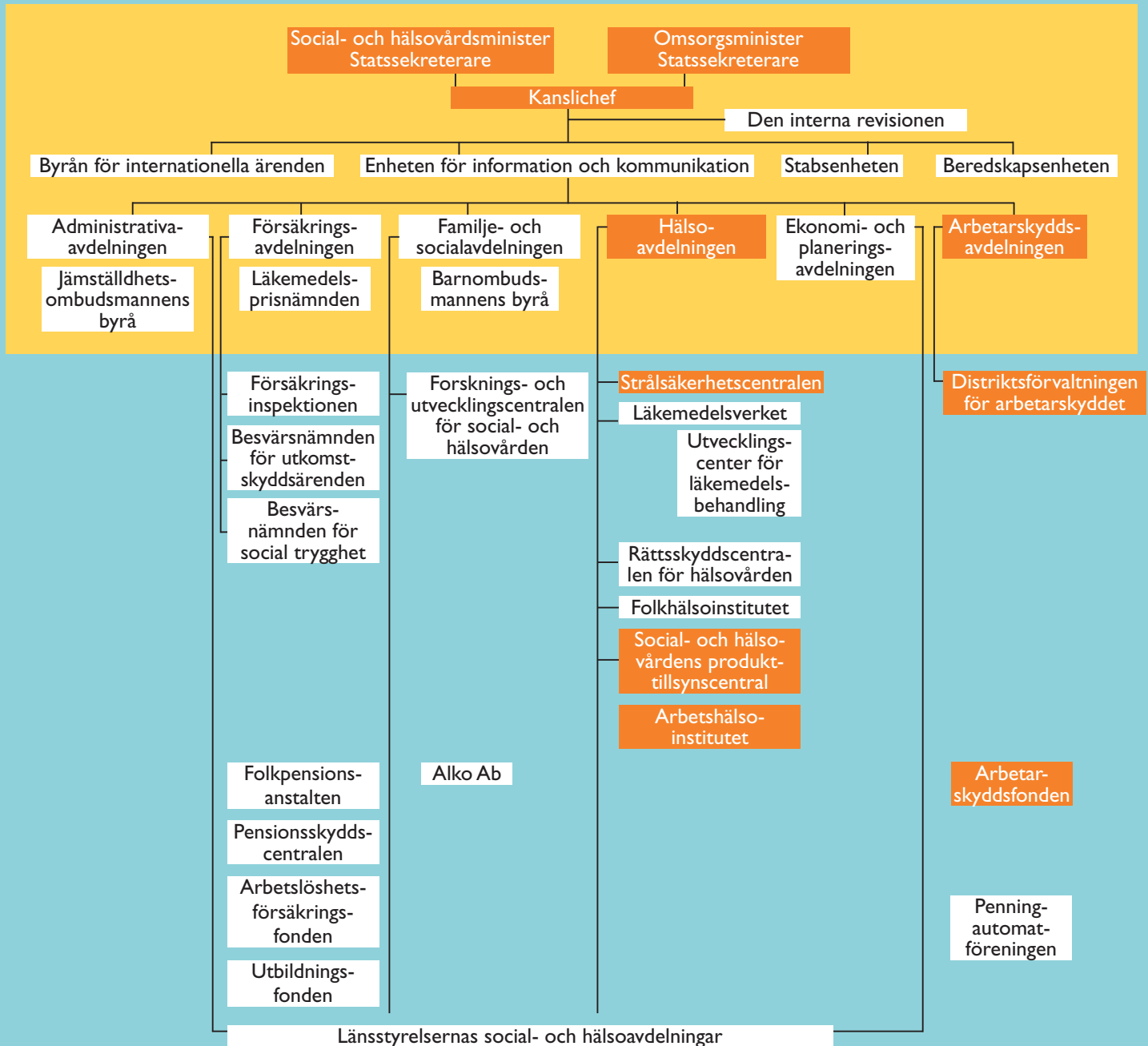

Källa: Arbetshälsoinstitutet, registret över arbetsrelaterade sjukdomar

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET 2007

Arbetskyddsärendena inom SHM:s förvaltningsområde

Finlands arbetsmarknad i ett nötskal

- Finland är ett stort, men glest bebyggt land. Arealen uppgår till 338 000 km², varav mindre än tio procent består av odlad yta och över hälften är täckt av skog. Finlands sydligaste punkt finns i Hangö. Finlands och samtidigt hela Europeiska unionens nordligaste punkt ligger i Utsjoki. Sträckan från Hangö till Utsjoki uppgår till 1 157 kilometer.
- Invånarantalet är nästan 5,3 miljoner. Medellivslängden uppgår till 75 år för män och 82 år för kvinnor.
- Bruttonationalprodukten var 152 miljarder euro år 2004, vilket är 29 060 euro per person.
- I arbetskraften ingår ca 2,6 miljoner finländare. Ca 2,4 miljoner av dessa är sysselsatta. Lant- och skogsbruket sysselsätter 116 000, industrin och byggnadsverksamheten 620 000 och servicenäringen 1 600 000 personer. Kommunerna anställer ca 507 000 arbetstagare och staten ca 149 000 arbetstagare.
- Det finns sammanlagt 2 098 000 löntagare i Finland. Antalet företagare med familjemedlemmar uppgår till 301 000, varav 82 000 personer arbetar inom lantbruk, skogsbruk och fiskeri.
- Befolkningen i arbetsför ålder åldras. För tillfället är 28 % av arbetskraften över 50 år och 42 % över 45 år.
- År 2004 ingick i arbetskraften 63 % av kvinnorna (mellan 15 och 74 år) och 68 % av männen. Av alla sysselsatta personer i arbetsför ålder (mellan 15 och 74 år) var 48 % kvinnor och 52 % män.
- Det finns ca 250 000 arbetsplatser i Finland. De flesta är små arbetsplatser med mindre än 10 anställda. Bara sju arbetsplatser av hundra har över tio arbetstagare.

(Källa: Statistikcentralen 2006)

Beställning av broschyren:

E-post: julkaisumyynti@tsp.stm.fi

Fax +358 3 260 8150

Telefon +358 3 260 8535 och +358 3 260 8158

Centralen för arbetarskyddsdistriktens interna tjänster

PB 272, FI-33101 Tammerfors, Finland

lahettamo@yliopistopaino.fi

Fax +358 9 7010 2370

Universitetstryckeriet, expeditionen

PB 26, FI-00014 Helsingfors universitet, Finland

Minibeställning 10 ex.

Internet: www.stm.fi/svenska > publikationer

Social- och hälsovårdsministeriet

Sjötullsgatan 8. Helsingfors

PB 33, FI-00023 Statsrådet, Finland

Social- och hälsovårdsministeriet

Arbetarskyddsavdelningen

Uimalankatu 1, Tammerfors

PB 536, FI-33101 Tammerfors, Finland

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

ISSN 1236-2123

ISBN 978-952-00-2346-1 (inh.)

ISBN 978-952-00-2347-8 (PDF)

